

تجارت ایران و چین
طی ۵ ماه نخست ۱۴۰۱

شهریور ۱۴۰۱

مریم خزاعی

معاونت بررسی‌های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

اقتصاد چین بعد از امریکا، بزرگترین اقتصاد جهان با تولید ناخالص داخلی نزدیک به ۱۸ تریلیون دلار است. همچنین این کشور با واردات ۲۶۷۵ میلیارد دلار و صادرات ۳۳۶۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ به ترتیب رتبه دوم در واردات و رتبه نخست در صادرات کالایی را در بین کشورهای جهان به خود اختصاص داده است.

در میان شرکای تجاری ایران، کشور چین رتبه نخست در صادرات کالای بدون نفت خام و رتبه دوم در واردات را طی ۵ ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۱ داراست، لذا با توجه به جایگاه اقتصادی چین در جهان و در بین طرفهای تجاری ایران، ارزیابی ماهیت تبادلات تجاری ایران با این کشور به ویژه با هدف توسعه صادرات، مهم است.

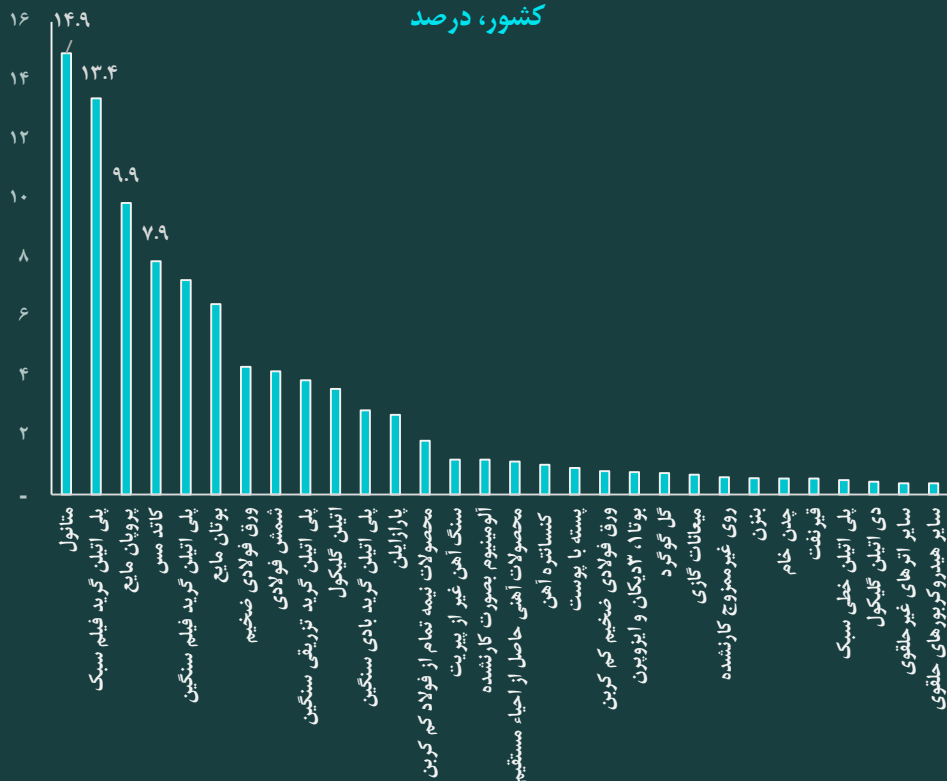
بررسی داده‌های مرتبط با تجارت کالایی ایران با چین طی ۵ ماهه نخست سال جاری و بر اساس آمار گمرک ایران حاکی از وجود کسری تجاری ۱.۲ میلیارد دلاری است ضمن اینکه از لحاظ تنوع کالاهای مبادلاتی، شکاف قابل توجهی میان واردات ایران از چین در مقابل صادرات ایران به این مقصد مهم صادراتی کشور وجود دارد.

در این مطلب به بررسی تحولات تجارت کالایی ایران و چین طی پنج ماهه اول سال ۱۴۰۱ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل با توجه به ترکیب کالاها و با نگاهی به وضعیت تبادلات تجاری چین با جهان طی مدت مشابه، پرداخته شده است.

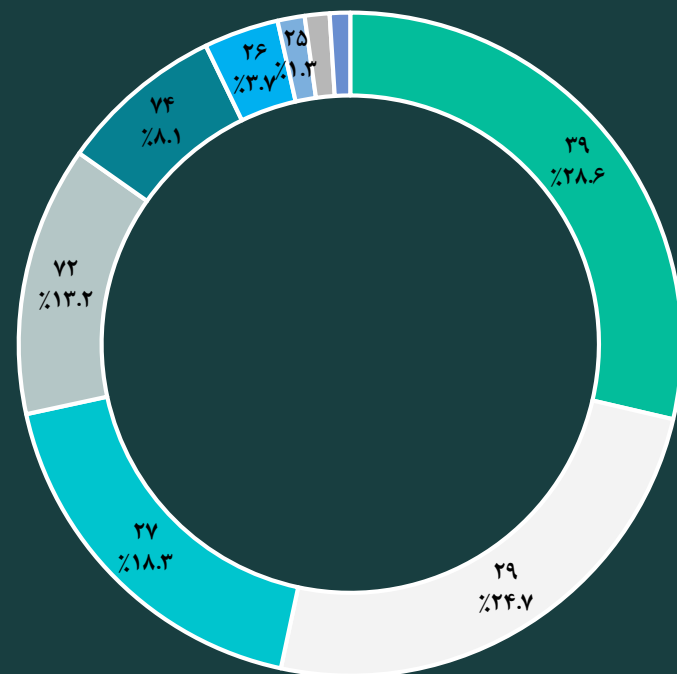
۳۰ کالای مهم صادراتی ایران به چین - سهم از کل ارزش صادرات به این

کشور، درصد

ترکیب فصول عمده مرتبط با کالاهای صادراتی ایران به چین طی

۵ ماهه نخست ۱۴۰۱ - سهم ارزشی درصد

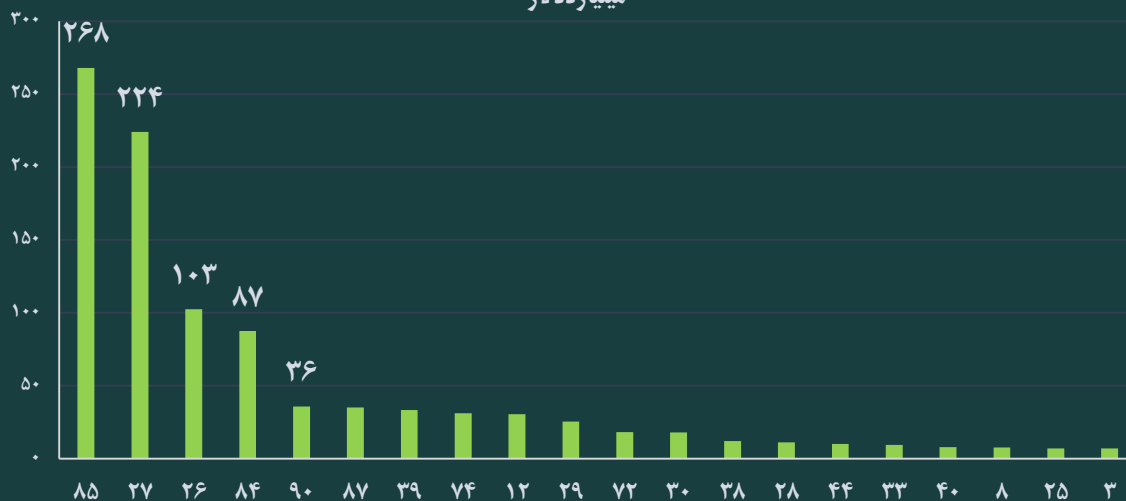
طی ۵ ماهه نخست سال ۱۴۰۱ حدود ۱۲.۳ میلیون تن کالای بدون نفت خام به ارزش ۶.۷ میلیارد دلار به کشور چین صادر شده که نسبت به مدت مشابه سال قبل از حیث مقدار، افت ۰.۵ درصدی و از لحاظ ارزش ۲۲.۶ درصد افزایش داشته است. با توجه به کاهش مقدار صادرات ایران به چین، تنها عامل رشد ارزشی صادرات به این کشور، افزایش ۲۳ درصدی میانگین قیمت صادراتی بوده است.

تعداد ردیف تعرفه‌های هشت رقمی HS مستقل مرتبط با صادرات کالاهای ایرانی به چین طی مدت مورد بررسی فقط ۲۰۴ مورد بوده که ۳۰ ردیف تعرفه با مجموع سهم ارزشی ۹۵.۴ درصد، بیشترین ارزش صادرات را به خود اختصاص داده‌اند.

بررسی ترکیب کالاهای صادراتی به چین بر حسب فصول مرتبط، نشان می‌دهد که ۹۵ درصد از ارزش کل صادرات در این مدت مربوط به پنج فصل ۲۹، ۳۹، ۲۷، ۷۲ و ۲۶ متعلق به اقلام پتروشیمی، نفتی و فلزی است.

بیست فصل مهم کالاهای وارداتی چین از جهان طی ۵ ماهه مارس الی جولای ۲۰۲۲ -
میلیارد دلار

بیست فصل دارای بالاترین سهم ایران در واردات چین از جهان طی ۵ ماهه نخست ۱۴۰۱ -
درصد

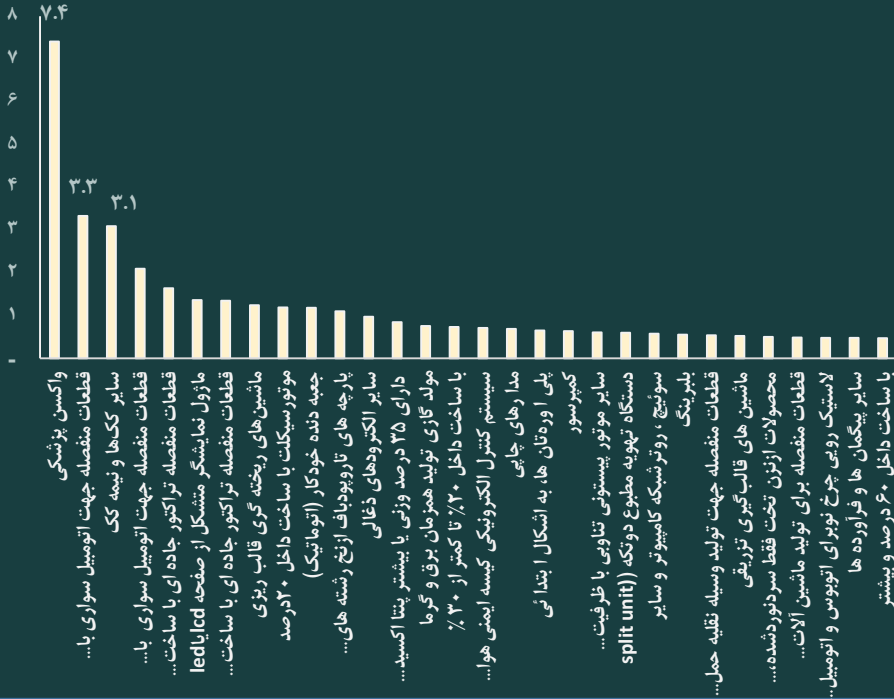

طی ۵ ماهه مارس الی جولای ۲۰۲۲ واردات کالایی چین از جهان بالغ بر ۱۱۴۷.۴ میلیارد دلار بوده که بیشترین واردات مربوط به ۴ فصل از ۹۷ فصل گروه کالای وارداتی مشتمل بر فصول ۸۵، ۲۷، ۲۶ و ۸۴ به ترتیب مرتبط با گروه کالاهای ماشین آلات و دستگاه‌های برقی، اقلام نفتی، باروت و مواد منفجره و راکتورها و ماشین آلات مکانیکی است. طی مدت مشابه صادرات ایران به این کشور در ۴۷ فصل گروه کالایی انجام شده است. سهم صادرات بدون نفت خام ایران در کل واردات چین از جهان در این مدت حدود ۰.۵ درصد است.

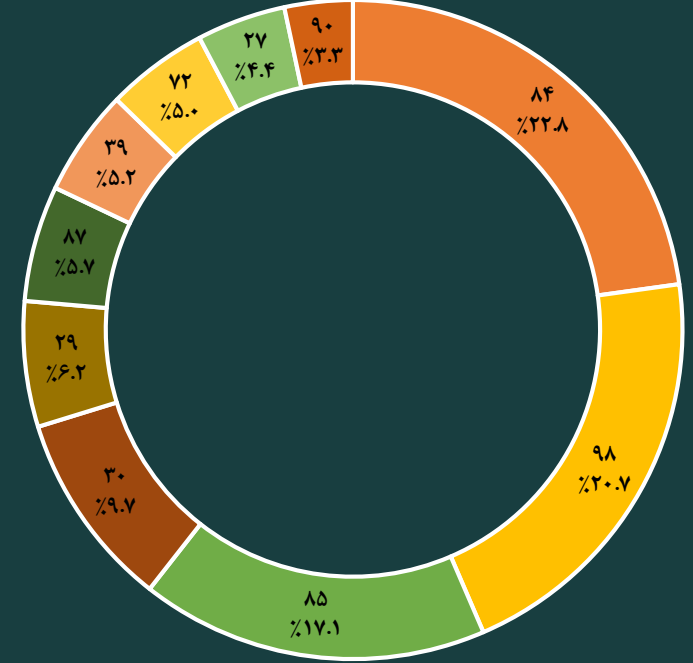
گروه کالاهایی که ایران سهم بیش از ۲ درصدی در کل واردات چین دارد شامل فصول ۷۹ (روی و مصنوعات آن)، ۵۷ (قرش)، ۲۹ (محصولات شیمیایی آلی)، ۳۹ (مواد و محصولات پتروشیمی) و ۷۲ (آهن و فولاد) هستند.

۳۰ کالای عمده وارداتی ایران از چین - سهم از کل ارزش واردات از این کشور، درصد

ترکیب فصول عمده کالاهای وارداتی ایران از چین طی ۵ ماهه نخست ۱۴۰۱ - سهم ارزشی درصد

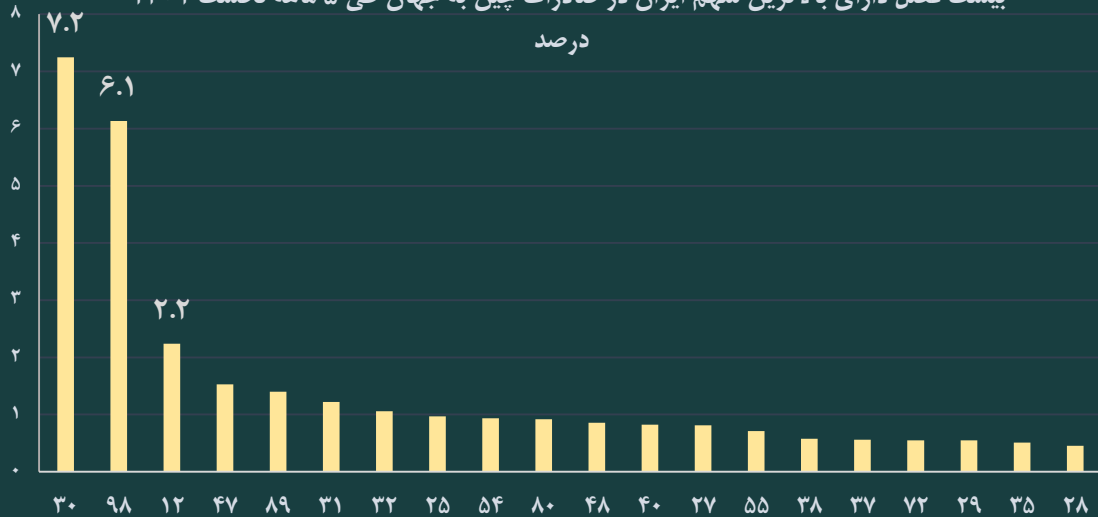
طی ۵ ماهه نخست سال ۱۴۰۱ حدود ۱.۵۲ میلیون تن کالا به ارزش ۵.۵ میلیارد دلار از کشور چین وارد شده که نسبت به مدت مشابه سال قبل از حیث مقدار ۲۴ درصد و از لحاظ ارزش نیز ۴۳ درصد افزایش داشته است. تعداد ردیف تعرفه های هشت رقمی HS مستقل مرتبط با واردات کالاهای مزبور از چین طی مدت مورد بررسی ۳۰۳۶ مورد بوده که ۳۰ ردیف تعرفه با مجموع سهم ارزشی ۳۶.۹ درصد، بیشترین ارزش واردات را به خود اختصاص داده اند. بررسی ترکیب کالاهای وارداتی از چین بر حسب فصول مرتبط، نشان می دهد که ۶۸ درصد از ارزش کل واردات در این مدت مربوط به هفت فصل ۸۴، ۹۸، ۸۵، ۳۰، ۲۹، ۷۲ و ۲۷ مرتبط با گروه اقلام ماشین آلات مکانیکی و برقی، محصولات دارویی، محصولات شیمیایی آلی و نفتی و آهن و فولادی بوده است.

بیشت فصل مهم کالاهای صادراتی چین به جهان طی ۵ ماهه مارس الی جولای ۲۰۲۲ -

بیشت فصل دارای بالاترین سهم ایران در صادرات چین به جهان طی ۵ ماهه نخست ۱۴۰۱ -

طی ۵ ماهه مارس الی جولای ۲۰۲۲ صادرات کالایی چین به جهان حدود ۱۵۱۹ میلیارد دلار بوده که بیشترین صادرات مربوط به ۲ فصل ۸۵ و ۸۴ به ترتیب مرتبط با گروه کالاهای ماشین آلات و دستگاههای برقی و راکتورها و ماشین الات مکانیکی است. از ۹۸ فصل کالای صادراتی چین، واردات ایران از این کشور در ۷۳ فصل صورت می‌گیرد. سهم ایران در کل صادرات چین به جهان در این مدت حدود ۰.۳۴ درصد است.

گروه کالاهایی که ایران سهم بیش از ۲ درصدی در صادرات چین به جهان دارد شامل فصول ۳۰ (محصولات دارویی)، ۹۸ (انواع وسایل نقلیه و قطعات منفصله آنها) و ۱۲ (محصولات شیمیایی آلی)، هستند.

تجارت ایران با چین طی ۵ ماهه نخست ۱۴۰۱

متغیر	واردات از چین	صادرات به چین	مقایسه
تعداد ردیف هشت رقمی مستقل HS	۳۰۳۶	۲۰۴	تنوع بیشتر کالاهای وارداتی (۱۵ برابر)
میانگین قیمت (تن/دلار)	۳۶۳۰	۵۴۵	کالای وارداتی با ارزش افزوده بالاتر (۷ برابر)
سهم از کل فصول تعرفه‌ای (درصد)	۷۴	۴۸	تنوع بالاتر گروه کالاهای وارداتی
سهم ارزشی ۳۰ ردیف تعرفه عمده	۳۷	۹۵	تمرکز بالا و تنوع پایین در ترکیب اقلام صادراتی
درصد تغییر مقدار روزنی (نسبت به مدت مشابه سال قبل)	۲۴	-۰.۵	۲۴ برابر رشد حجم واردات نسبت به صادرات
درصد تغییر ارزش (نسبت به مدت مشابه سال قبل)	۴۳	۲۲.۶	شتاب بیشتر رشد ارزش واردات
درصد تغییر میانگین قیمت (نسبت به مدت مشابه سال قبل)	۱۵	۲۳	افزایش بیشتر قیمت کالاهای صادراتی در مقایسه با اقلام وارداتی
مشارکت قیمت کالا در رشد ارزش (واحد درصد)	۲۳	۲۲.۸	افزایش قیمت تنها عامل رشد ارزش صادرات در مقابل مشارکت هر دو عامل مقدار و قیمت در رشد ارزش واردات

ضمیمه - فصول کتاب مقررات صادرات و واردات (HS)

فصل	شرح
۱	حیوانات زنده
۲	گوشت و احشاء خوراکی
۳	ماهی‌ها و قشرداران، صدف‌داران و سایر آبزیان فاقد ستون فقرات
۴	شیر و محصولات لبنی، تخم پرندگان، عسل طبیعی
۵	سایر محصولات حیوانی که در جای دیگر گفته نشده
۶	نباتات زنده و محصولات گلکاری
۷	سبزیجات، نباتات، ریشه و غده های زیرخاکی خوراکی
۸	میوه های خوراکی؛ پوست مرکبات یا پوست خربزه و همانند
۹	قهوه، چای، ماته و ادویه
۱۰	غلات
۱۱	محصولات صنعت آرد سازی؛ مالت؛ نشاسته و فکول، اینولین و گلوتن گندم
۱۲	دانه و میوه‌های روغن‌دار، دانه و بذر میوه‌های گوناگون نباتات صنعتی و دارویی،
۱۳	عصاره‌ها و شیردها
۱۴	مواد قابل یافت؛ سایر محصولات نباتی که در جای دیگر گفته نشده
۱۵	چربی‌ها و روغن‌های حیوانی یا نباتی؛
۱۶	فراورده‌های گوشت، ماهی یا قشر داران، صدف داران یا سایر آبزیان فاقد ستون فقرات
۱۷	قند و شکر و شیرینی
۱۸	کاکائو و فراورده های آن
۱۹	فراورده‌های غلات، آرد، نشاسته، فکول یا شیر؛ نان‌های شیرینی
۲۰	فراورده‌ها از سبزیجات، میوه ها یا از سایر اجزاء، نباتات
۲۱	سایر فراورده های خوراکی
۲۲	نوشابه‌ها، آبگون‌های الکلی و سرکه
۲۳	آخال و تقاله صنایع خوراک سازی، خوراکی‌های آماده برای حیوانات
۲۴	توتون و تنباکو و بدل توتون و تنباکوی ساخته شده
۲۵	نمک؛ گوگرد؛ خاک و سنگ؛ گچ، آهک و سیمان
۲۶	سنگ فلز، جوش و خاکستر
۲۷	سوخخت‌های معدنی، روغن‌های معدنی و محصولات حاصل از تقطیر آن‌ها؛ مواد قبری
۲۸	محصولات شیمیایی معدنی
۲۹	محصولات شیمیایی آلی
۳۰	محصولات دارویی
۳۱	کودها
۳۲	عصاره‌های دباغی یا رنگرزی؛ تانن‌ها و مشتقات آن‌ها؛ مواد...
۳۳	روغن‌های اسانسی و شبه رزین‌ها (رزینوئیدها). محصولات ...

فصل	شرح
۳۴	صابون، مواد آلی تانسپوکتیف، فراورده ها برای...
۳۵	مواد الیومینوئید؛ محصولات براساس نشاسته یا فکول تغییر یافته...
۳۶	باروت و مواد منفجره ...
۳۷	محصولات عکاسی و سینماتوگرافی
۳۸	محصولات گوناگون صنایع شیمیایی
۳۹	مواد پلاستیکی و اشیاء ساخته شده از این مواد
۴۰	کائوچو و اشیاء ساخته شده از کائوچو
۴۱	پوست خام (غیر از پوست های نرم) و چرم
۴۲	اشیاء ساخته شده از چرم؛ مصنوعات زین و برگ سازی؛ لوازم سفر، کیف های دستی و محفظه‌های همانند؛ اشیاء ساخته شده از روده ...
۴۴	چوب و اشیاء چوبی؛ زغال چوب
۴۵	چوب پنبه و اشیاء ساخته شده از چوب پنبه
۴۶	مصنوعات حصیری یا سیدیافی
۴۷	خمیر چوب یا سایر مواد الیافی سلولزی؛ کاغذ یا مقوا برای بازیافت (آخال و ضایعات)
۴۸	کاغذ و مواد؛ اشیاء ساخته شده از خمیر کاغذ، از کاغذ یا ازمقوا
۴۹	کتاب، روزنامه، تصویر و سایر محصولات صنعت چاپ، دست نوشته‌ها، تایپ شده و نقشه‌ها
۵۰	اپریشم
۵۱	پشم، موی نرم (کرک) یا زیر حیوان، نخ و پارچه های تار و بود باف از موی یال و دم
۵۲	پنبه
۵۳	سایر الیاف نسجی نباتی، نخ کاغذی و پارچه های تار و بود باف از نخ کاغذی
۵۴	رشته‌های مصنوعی (Man-Made Filaments)، نوار و ...
۵۵	الیاف سنتتیک یا مصنوعی غیریکسره (Man-Made Filaments)
۵۶	آوات، نمد و پارچه های نباته، نخ های ویژه، ریسمان، طناب و کابل ...
۵۷	فرش سایر کفیوش‌ها از مواد نسجی
۵۸	پارچه‌های تارو بود باف مخصوص، پارچه های نسجی منگوله باف، ...
۵۹	پارچه‌های نسجی آغشته، اندوده، پوشانده یا مطبق شده، اشیاء نسجی از ...
۶۰	پارچه‌های کشیاف یا قلاب باف
۶۱	لباس و متفرعات لباس، کشیاف یا قلاب باف
۶۲	لباس و متفرعات لباس، غیر کشیاف یا غیر قلاب باف
۶۳	سایر اشیاء نسجی دوخته و مهیا...
۶۴	کفش، کتر و اشیاء همانند، اجزاء این اشیاء
۶۵	کلاه و اجزاء کلاه
۶۶	چتر بارانی، چتر آفتابی، عصا، عصای صندلی شو، شلاق، تازایانه و اجزاء آنها

فصل	شرح
۶۷	پر و پر نرم آماده و اشیاء ساخته شده از پر یا مو
۶۸	مصنوعات از سنگ، گچ، سیمان، پنبه نسوز ...
۶۹	محصولات سرامیکی
۷۰	شیشه و مصنوعات شیشه‌ای
۷۱	مرورید طبیعی یا پرورده، سنگ های گرانیتها یا نیمه گرانیتها، فلزات گرانیتها و اشیای مرتبط
۷۲	چدن، آهن و فولاد
۷۳	مصنوعات از چدن، آهن یا فولاد
۷۴	مس و مصنوعات از مس
۷۵	نیکل و مصنوعات از نیکل
۷۶	آلومینیوم و مصنوعات از آلومینیوم
۷۸	سرب و مصنوعات از سرب
۷۹	روی و مصنوعات از روی
۸۰	قلع و مصنوعات از قلع
۸۱	سایر فلزات معمولی و مصنوعات از این مواد
۸۲	ابزارها، ابزار آلات، مصنوعات چاقوسازی، قاشق و چنگال، از فلزات معمولی
۸۳	مصنوعات گوناگون از فلزات معمولی
۸۴	راکتورهای هسته ای، دیگ‌های بخار آب گرم، ماشین آلات و وسایل مکانیکی
۸۵	ماشین آلات و دستگاه‌های برقی و اجزا و قطعات آنها، دستگاه‌های ضبط و پخش صوت، دستگاه‌های ضبط و پخش صوت و تصویر تلویزیونی
۸۶	لکوموتیوهای راه آهن یا تراموای، نواقل روی خط ...
۸۷	وسایل نقلیه زمینی غیر از نواقل روی خط راه آهن یا تراموای، و ...
۸۹	کشتی‌ها، قایق‌ها و شناورها
۹۰	آلات و دستگاه های اپتیک، عکاسی، سینماتوگرافی، سنسجش، کنترل، دقت سنجی؛ آلات و دستگاه های طبی - جراحی
۹۱	اشیاء صنعت ساعت سازی
۹۲	آلات موسیقی؛ اجزاء و قطعات و متفرعات این آلات
۹۳	اسلحه و مهمات؛ اجزاء و قطعات و متفرعات آنها
۹۴	میل؛ میل‌های طبی-جراحی؛ اسباب تخته‌خواب و همانند، چراغ و وسایل روشنایی
۹۵	بازیچه، اسباب بازی و لوازم ورزشی، اجزا قطعات و متفرعات آنها
۹۶	مصنوعات گوناگون
۹۷	اشیاء هنری، اشیاء کلکسیون یا عتیقه
۹۸	وسایل نقلیه و قطعات
۹۹	اقلامی که در جای دیگر ذکر نشده است.